

Amorphophallus konjac

Foto: Piet Kok

Nomenclatuur/etymologie

De geslachtsnaam *Amorphophallus* is afgeleid van het Oudgrieks: *amorphos* betekent 'vormloos' of 'misvormd', en *phallos* betekent 'penis', een directe verwijzing naar de vorm van de bloeikolf (*spadix*) van de plant. Dit heeft de soort de populaire Nederlandse bijnaam 'penisplant' gegeven. De soortaanduiding *konjac* komt van de Japanse naam *konnyaku* of de Chinese naam voor de eetbare knol. Veel voorkomende Engelse namen zijn 'Devil's Tongue' (Duivelstong) en 'Voodoo Lily', beide verwijzend naar het opvallende uiterlijk en de geur van de bloem.

Foto: Peter Hellings

Taxonomie

Amorphophallus konjac behoort tot de Aronskelkfamilie (Araceae), een plantenfamilie die bekend staat om haar kenmerkende bloeiwijze, bestaande uit een bloeikolf (*spadix*) omgeven door een schutblad (*spatha*). De soort is een terrestrische vaste plant en een geofyt, wat betekent dat ze een ondergrondse knol (*corm*) heeft waaruit elk jaar een blad of een bloemsteel groeit. De botanische beschrijving van de soort is van Karl Koch uit 1854.

- Rijk: Plantae
- Orde: Alismatales
- Familie: Araceae (Aronskelkfamilie)
- Geslacht: *Amorphophallus*
- Soort: *A. konjac*

Synoniemen

De soort is door de geschiedenis heen onder verschillende namen bekend geweest. De meest voorkomende synoniemen zijn:

- *Amorphophallus rivieri* Durieu ex Carrière
- *Amorphophallus rivieri* var. *konjac* (K.Koch) Engl.
- *Amorphophallus mairei* H. Lév.
- *Hydrosme rivieri* (Durieu ex Carrière) Engl.

Variëteiten en cultivars

Amorphophallus konjac is in de eerste plaats een economische en botanische soort en heeft weinig formeel erkende cultivars in de bloemenhandel. De plant wordt echter vaak gekweekt, wat heeft geleid tot de selectie van enkele opvallende klonen, vooral gericht op de esthetiek van het blad of de bloem. De meest bekende cultivar is:

- *Amorphophallus konjac* 'Black Sox': Deze cultivar staat bekend om zijn bijzonder donkere, bijna zwarte of zeer intens paarse bloeiwijze. Er zijn ook onofficiële variaties die in de handel circuleren, met name varianten met meer of minder uitgesproken vlekken op de bladsteel.

Familie

Amorphophallus konjac behoort tot de Araceae, de Aronskelkfamilie. Leden van deze familie zijn herkenbaar aan hun unieke bloeiwijze, waarbij talloze kleine bloemetjes zich bevinden op een vlezige aar (*spadix*) die wordt omgeven door een groot, vaak gekleurd schutblad (*spatha*). Een beroemd familielid is de *Amorphophallus titanum* (Reuzenaronskelk).

Hoogte

De hoogte van de plant varieert tussen de 1 en 1,5 meter. De bloeiwijze (*spadix*) kan tot 55 centimeter lang worden, en de enkele bladsteel met het samengestelde blad kan een hoogte van meer dan een meter bereiken, waardoor de plant een tropisch-boomachtig uiterlijk krijgt.

Bloemkleur

De bloem (de bloeiwijze of *inflorescentie*) heeft een opvallende, donkerpaarse of purperbruine kleur. Het schutblad (*spatha*) is vaak gerimpeld en glanzend, terwijl de bloeikolf (*spadix*) de donkere kleur accentueert. De bloeiwijze straalt een sterke, onaangename geur uit die lijkt op rottend vlees.

Bladkleur

De plant produceert slechts één enkel, groot samengesteld blad per seizoen. Het blad is diep verdeeld en heeft talloze blaadjes, waardoor het een palm- of parapluachtig uiterlijk heeft. De bladsteel (*petiolus*) is opvallend gemarmerd met roze-grijze en olijfgroene vlekken, wat een decoratief kenmerk is.

Bloeiperiode

De bloei vindt plaats in het late voorjaar of de vroege zomer (maart tot juni), meestal voordat het blad verschijnt, wanneer de knol uit de rustperiode komt. De bloei duurt slechts enkele dagen, waarbij de stank het sterkst is tijdens de vrouwelijke bloeifase. De knol moet doorgaans 3 tot 7 jaar oud zijn voordat ze genoeg energie heeft opgeslagen om te bloeien.

Standplaats

Amorphophallus konjac groeit het beste in vochtige, humusrijke, vruchtbare en goed doorlatende grond. Ze gedijt in de halfschaduw, met name om het schroeien van het jonge blad in de hete middagzon te vermijden. In de winter gaat de knol in rust en moet de grond droger worden gehouden.

Herkomst

De plant is oorspronkelijk afkomstig uit warme subtropische en tropische gebieden van Oost- en Zuidoost-Azië. Het natuurlijke verspreidingsgebied omvat China (met name de provincie Yunnan), het oostelijke Himalaya-gebied, Vietnam, Thailand, de Filipijnen en Japan.

Soort gewas

Het is een overblijvend knolgewas (*tuberous perennial geophyte*). De plant wordt wereldwijd gekweekt vanwege haar grote, zetmeelhoudende wortelknol. Deze knol wordt verwerkt tot konjakmeel en *konnyaku*-gel, een veelgebruikt ingrediënt in de Aziatische keuken (bekend van shirataki-noedels). Vanwege de unieke bloeiwijze wordt ze ook als siergewas in tuinen en kassen gehouden.

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Vermeerderingswijze

De plant kan worden vermeerderd door zaad, maar dit is een traag proces. De meest gebruikelijke en snelste methode is door het scheiden van de broedbolletjes (*offsets* of *cormels*) die zich rond de moederknol vormen tijdens het groeiseizoen. Deze offsets kunnen in de winterrustperiode worden verwijderd en apart worden geplant.

Klimaatzone

De knol van *Amorphophallus konjac* is relatief winterhard in vergelijking met andere tropische leden van het geslacht. Ze wordt beschouwd als winterhard in USDA zones 6 tot 11, mits de grond goed is gedraineerd. De bovengrondse delen zijn echter niet bestand tegen vorst. In koudere klimaten wordt de knol vaak in de winter opgegraven en vorstvrij bewaard.

Insecten

De bloeiwijze verspreidt een sterke kadavergeur, die bedoeld is om specifieke bestuivers aan te trekken. Dit zijn met name aasvliegen en kevers (*carrion beetles*), die de geur associëren met rottend vlees en de plant zodoende bestuiven.

Bronvermelding

<https://www.aroid.org/amorphophallus/amorphophallus-konjac-k-koch>

<https://www.missouribotanicalgarden.org/PlantFinder/PlantFinderDetails.aspx?taxonid=276204>

https://en.wikipedia.org/wiki/Amorphophallus_konjac

<https://plants.ces.ncsu.edu/plants/amorphophallus-konjac/>

<https://www.plantdelights.com/products/amorphophallus-konjac>

Samenvatting

Onderwerp	Resultaat
Nomenclatuur/etymologie	<i>Amorphophallus</i> (vormloze penis); <i>konjac</i> (afgeleid van de Japanse naam <i>konnyaku</i>)
Taxonomie	<i>Rijk:</i> Plantae, <i>Familie:</i> Araceae, <i>Geslacht:</i> <i>Amorphophallus</i> , <i>Soort:</i> <i>A. konjac</i>
Synoniemen	<i>Amorphophallus rivieri</i> , <i>A. rivieri</i> var. <i>konjac</i>
Variëteiten en cultivars	Cultivar 'Black Sox' (donkere bloeiwijze)
Familie	Araceae (Aronskelkfamilie)
Hoogte	1 tot 1,5 meter (inclusief blad en steel)
Bloemkleur	Donkerpaars tot purperbruin
Bladkleur	Donkergroen (blad), steel gemarmerd met roze-grijs en olijfgroen
Bloeiperiode	Laat voorjaar/vroege zomer (maart- juni), bloeit voor het blad verschijnt
Standplaats	Halfschaduw, vochtige, humusrijke, goed doorlatende grond
Herkomst	Oost- en Zuidoost-Azië (China, Japan, Vietnam, Thailand)
Soort gewas	Overblijvend knolgewas (<i>tuberous perennial geophyte</i>); sier- en voedselgewas
Vermeerderingswijze	Broedbolletjes (<i>offsets</i> of <i>cormels</i>), zaad
Klimaatzone	USDA zones 6 tot 11 (knol); bovengronds niet vorstbestendig
Insecten	Aasvliegen en kevers (<i>carrion beetles</i>), aangetrokken door kadavergeur

Voorzitter: voorzitter.nrv@gmail.com

Secretariaat: secretariaat.nrv@gmail.com

Webmaster: webmasternrv@gmail.com

Website: nrvwebsite.nl

Facebook: <https://www.facebook.com/groups/505404964892414>